

ЕКОНОМІЧНА СУТНІСТЬ ТА ВИДИ ДЖЕРЕЛ ФІНАНСУВАННЯ ПІДПРИЄМСТВ

Вінницький національний технічний університет

Анотація: В роботі систематизовано підходи до визначення сутності джерел фінансування підприємств та розглянуто види джерел фінансування підприємств

Ключові слова: джерела фінансування, власний капітал, залучений капітал, воєнний стан

Вступ

Сучасні умови ведення господарської діяльності в Україні супроводжуються численними викликами, які впливають на специфіку функціонування бізнесу. Більшість підприємств змушені переосмислювати підходи до управління фінансами. Сукупність несприятливих факторів призводить до зниження рентабельності діяльності, що, у свою чергу, поглиблює проблеми фінансового забезпечення.

Ефективний розвиток господарської діяльності має ґрунтуватись на глибокому аналітичному дослідженні, належному контролі та раціональному використанні ресурсів підприємства. Управління фінансовими ресурсами є невід'ємною складовою загального менеджменту господарської діяльності суб'єктів підприємництва, що забезпечує динамічне зростання бізнесу та підвищення його конкурентоспроможності на ринку.

Основна частина

Фінансування є формою забезпечення господарської діяльності суб'єктів господарювання необхідними грошовими ресурсами. Під цим терміном розуміють комплекс дій, спрямованих на задоволення потреб підприємства в капіталі. Це охоплює залучення фінансових ресурсів (грошових коштів, їх еквівалентів і майнових активів), їхнє повернення, а також взаємовідносини між підприємством і джерелами капіталу, що включають платіжні операції, контроль і гарантії.

Авранчій В. І., Чумак В. Д., Смолянська О. Ю. зазначають, що фінансування — це процес залучення підприємством фінансових ресурсів, необхідних для реалізації його запланованих цілей [1].

Отже процес фінансування підприємств передбачає управління його фінансовими ресурсами. Раціональне управління фінансовими ресурсами забезпечує стабільність і життєздатність підприємства, сприяє реалізації стратегічних завдань і дозволяє максимально ефективно залучати та використовувати кошти незалежно від джерел їх походження.

В літературі існують різні підходи до визначення сутності фінансових ресурсів.

Отже, в цілому під фінансовими ресурсами розуміють сукупність грошових ресурсів та їх еквівалентів, сформованих у ході господарської діяльності або залучених із зовнішніх джерел, призначених для забезпечення виконання фінансових зобов'язань підприємства та фінансування його відтворювальних процесів.

Фінансові ресурси є фундаментом для формування грошових фондів, необхідних для стабільного функціонування господарської діяльності. До таких фондів належать: статутний капітал, резервний капітал, фонди накопичення й споживання, фонд оплати праці, амортизаційний фонд та інші.

Фінансові ресурси за джерелами формування поділяють на [8]:

- власні фінансові ресурси;
- позичені фінансові ресурси;
- залучені фінансові ресурси.

Під власними фінансовими ресурсами розуміють грошові кошти засновників та учасників підприємства, які їм належать на правах власності й використовуються для формування його активів.

Важливо розрізняти поняття «залучені фінансові ресурси» та «позичені фінансові ресурси», хоча обидві категорії об'єднує спільна риса — це кошти, які не є власністю підприємства. До позичених фінансових ресурсів відносять тимчасово залучені в господарську діяльність кошти, що використовуються на умовах терміновості, зворотності та платності. Під залученими фінансовими ресурсами розуміють ті фінансові ресурси, які потрапляють у його обіг, зазвичай, безоплатно, завдяки ефективній системі розрахунків.

Таблиця 1

Систематизація підходів до визначення сутності фінансових ресурсів

Автор, джерело	Фінансові ресурси – це
Аніловська Г. Я., Висоцька І. Б. [2]	сукупність грошових нагромаджень та доходів у фондовій (статутний капітал, резервний капітал, додатковий капітал тощо) та нефондовій (нерозподілений прибуток, кредити банків, комерційний кредит) формах, які перебувають у розпорядженні підприємства і призначені для своєчасного виконання ними фінансових зобов'язань та здійснення витрат задля забезпечення процесу простого (розширеного) відтворення, одержання прибутку, створення резервів тощо.
Бражник Л.В. [3]	сукупність грошових надходжень і доходів, що формуються під час заснування підприємства і в процесі його діяльності, а також мобілізованих на фінансовому ринку, призначених для розвитку виробництва, виконання фінансових зобов'язань, фінансування поточних витрат і створення резервів
Ситник Н. С., Смолінська С.Д., Ясіновська І.Ф. [4]	сукупність власних грошових доходів і надходжень ззовні (залучені й позикові кошти), призначені для виконання фінансових зобов'язань організації, фінансування поточних витрат і витрат, пов'язаних з розширенням виробництва
Богацька Н. М. [5]	визначають його здатність інвестувати в розвиток, підтримувати свою діяльність і розширювати можливості
Козинець І. Г., Берднік С. С. [6]	складова частина економічних ресурсів, що є коштами грошово-кредитної та бюджетної систем, які використовуються для забезпечення безперервного функціонування та розвитку народного господарства, витрачаються на соціально-культурні заходи, потреби управління та оборони
Джерелейко С. Д., Лопатовський В. Г., Шпильовий В. А. [7]	сукупність грошових коштів та їх еквівалентів, сформованих у процесі господарської діяльності та отриманні ззовні призначені для виконання фінансових зобов'язань і процесів фінансування відтворення підприємства

В літературі виділяють такі основні властивості фінансових ресурсів [9]:

– процес формування та використання фінансових ресурсів відбувається згідно з чинним правовим та нормативним регулюванням;

– фінансові ресурси можуть перебувати у власності суб'єктів господарювання різної організаційно-правової форми або бути акумульованими в установах фінансового ринку, таких як банки, інвестиційні фонди, компанії з управління активами тощо.

Власні фінансові ресурси підприємства можуть формуватись як за рахунок внутрішніх, так і зовнішніх джерел фінансування.

Основним внутрішнім джерелом власних фінансових ресурсів є прибуток, що залишається у розпорядженні підприємства після розподілу. Саме нерозподілений прибуток становить основну частину власних фінансових ресурсів, сприяє збільшенню капіталу та підвищенню ринкової вартості підприємства [10].

Серед зовнішніх джерел власних фінансових ресурсів головним є залучення додаткового капіталу. Окрім цього, до зовнішніх джерел відносять безоплатно отримані підприємством матеріальні й нематеріальні активи, які включаються до балансової вартості.

Системність управління фінансовими ресурсами підприємства зумовлюється наявністю структурованого комплексу управлінських інструментів, кожен з яких виконує специфічну функцію, водночас впливаючи на загальну ефективність фінансової системи підприємства. Такий

підхід передбачає взаємозв'язок і взаємозалежність усіх елементів управління, що дозволяє забезпечити цілісність та узгодженість фінансової політики підприємства.

ВИСНОВКИ

Таким чином, управління джерелами фінансування є багатограним процесом, який включає комплексний підхід до планування, контролю, аналізу та оптимізації джерел і напрямів руху коштів, що зрештою сприяє досягненню фінансової стабільності й сталого розвитку підприємства.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Авранчій В. І., Чумак В. Д., Смолянська О. Ю. Фінансова діяльність підприємств: Навч. посіб. К.: ВД «Професіонал», 2005. 240 с.
2. Фінанси підприємств: навч. посібник / за ред. Г. Я. Аніловської, І. Б. Висоцької. Львів: ЛьвДУВС, 2018. 440 с.
3. Бражник Л.В. Фінансові ресурси підприємства: їх формування та використання. Економіка та суспільство. 2018. №14. С. 778-783.
4. Фінанси підприємств: навчальний посібник / Ситник Н. С., Смолінська С.Д., Ясіновська І.Ф.; за заг. ред. Н. С. Ситник. Львів: ЛНУ імені Івана Франка, 2020. 402с.
5. Богацька Н. М. Ресурсне забезпечення діяльності суб'єктів у сфері медіа. Ефективна економіка. 2025. Вип.3. DOI: <http://doi.org/10.32702/2307-2105.2025.3.29>.
6. Козинець І.Г., Берднік С.С. Співвідношення понять “фінанси” та “фінансові ресурси”. Аналітично-порівняльне правознавство. 2022. DOI: <https://doi.org/10.24144/2788-6018.2021.03.20>.
7. Джерелейко С. Д, Лопатовський В. Г., Шпильовий В. А. Дефініція понять «фінансові ресурси» та «грошові кошти». Innovation and Sustainability. 2022. № 2. С. 131-138.
8. Пилип'як О.В., Майор О.В., Попович Ю.Г. Теоретичні аспекти формування і використання фінансових ресурсів на підприємстві в сучасних умовах. Економіка і управління. 2022. №1. С. 88-95.
9. Яременко В. Г., Салманов Н. М. Сутність поняття та особливості класифікації фінансових ресурсів підприємств. Науковий вісник Ужгородського національного університету. 2018. Вип. 19. Ч. 3. С. 158-162.
10. Yepifanova I. Yu., Dzhezhula V. V. Financial support of industrial enterprise's innovative directions of energy saving : Monograph[Electronic resource]. Vinnytsia: VNTU, 2022. 138 p.

Олійник Андрій Михайлович, студент кафедри фінансів та інноваційного менеджменту, Вінницький національний технічний університет, Вінниця

Науковий керівник - Дзеджула В'ячеслав Васильович, доктор економічних наук, професор кафедри фінансів та інноваційного менеджменту, Вінницький національний технічний університет, Вінниця, e-mail: djedjula@vntu.edu.ua

Oliynyk Andriy M., student of the Department of Finance and Innovation Management, Vinnytsia National Technical University, Vinnytsia

Dzhezhula Viacheslav V. – doctor of economics, Professor, Professor of the Department of Doctor of Economic Sciences, Professor of the Department of Finance and Innovation Management, Vinnytsia National Technical University, Vinnytsia, e-mail: djedjula@vntu.edu.ua